

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krona, za četrť leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravištvu „Domovina“ v Celju.

Zaplenjeno!

LISTEK.

Knjige „Slovenske Matice“ za leto 1899.

(Poroča dr. Jos. Tominšek.)

Knjige „Slovenske Matice“ so se letos izredno zakasnile. Pričakujemo jih vselej težko, lanskih pa smo tem težje, ker nas je mučila radovednost, kako stališče bo zavzemal odbor nasproti raznim nasvetom in željam, ki so se dale odlupiti iz ocen lanskih knjig in iz splošnih premotritanj v namenu in bodočnosti naše „Matice“, ter v koliko bo hodil še zanaprej po starih potih. Radovedni smo bili posebno, ker se je predsednik prof. Levac na občnem zboru dne 24. vel. travna 1899 izrecno in energično obrnil proti raznim očitanjem, naglašujoč, da je „za pametne nasvete odbor vedno dovzeten in hvaležen, da se pa ne more ozirati na nepremišljene predloge, ki bi, če bi se izvršili, razdrli najbrže dosedanje složnost v delovanju in omajali temelj, ki je „Matica“ postavljena nanj.“ (Letopis, 1899, str. 10.).

Vemo, da veljajo za „nepremišljene predloge“ v prvi vrsti zahteve, naj goji „Matica“ le ali vsaj večinoma leposlovje, češ, potem bo procvitala v širše sloje, a znanstvo se naj prepusti posebnemu časopisu; vemo pa tudi, da takega časopisa še ni in ga kar hitro ne bo; vemo, da so jedro Matičarjev možje, ki se zanimajo še posebno za znanstvo, in da je „Matica“ širno ogleden zavod pač zlasti zaradi znanstvenih spisov.

Tako se obrača princip proti principu; ne moremo se čuditi, da je odbor pri takih razmerah v zadregi. „Ker vsem ni mogoče popolnoma ustreči, se trudita društvo in odbor ustrezati vsakemu vsaj deloma.“ — Tako ni vseskozi zadovoljna nobena stranka.

Stavili so se še razni bolj formalni nasveti.

Laško smo bili radovedni, kako pot, bo obral odbor.

Ko smo dobili knjige v roke, napravile so koj dober vtis. Prvi pogled je pokazal, da se zunanja ureditev nekaj razlikuje od dosedanje;

* Zanimivo je, da je ta misel izražena že v I. letniku „Dun. Zvona“ str. 256.

ravna se po najboljšem vzorcu, po „Matici Hrvatski“.

I. Z veseljem pozdravimo „Letopis“, ki je to pot res letopis; skrajni čas je bil, da se je zabranilo anahrouizmu, imenovati zbirko znanstvenih spisov „letopis“ za to, ker je stalo pred njo letno poročilo, za njo imenik — pravi locus a non lucendo. — Za leto 1899 se je prvič ločil „letopis“ z imenikom od drugih spisov; pridržal je staro ime; znanstveni spisi pa so zbrani v posebni knjigi, v „Zborniku“.

Taka razdelitev je prikladna; v „Letopisu“ bo odmahal zgodovina „Matice“ in statistični podatki, v „Zborniku“ pa gradivo svoje vrste. Celih 30 let smo imeli one kombinirane „Letopise“.

V „Letopisu“ je po vzoru „Mat. Hrv.“ novo tudi to, da je imenik društvenikov sestavljen „po alfabetu krajev, v katerih prebivajo poverjeniki, ozir. društveniki“ in ne več po nepreglednih škofijah in dekanijah.

Izpremenilo se je tudi uredništvo. Od leta 1890 do 1898 je urejeval znanstvene spise Anton Bartel s priznano spretno roko; za prvi „Zbornik“ je prevzel njega posel večak Luka

Zaplenjeno!

Zakaj

je šel naš cesar v Berlin?

Te dni je bil nemški prestolonaslednik polnoletnim proglašen. Naravno, da se je o tem sicer brezpomembnem dogodku v nemški cesarski rodbini mnogo pisalo in govorilo; neumevno tudi ni, da so se delale za to rodbinsko slavlje velikanske priprave, saj denarja je dovolj.

Naš cesar, ki je iskren zaveznik nemškega cesarja, odločil se je nenadoma pohiteti osebno v Berlin in vrniti ob tej ugodni priliki večkratne posete Viljema II.

Kakor rečeno, nima ta poset neposredno ničesar opraviti z avstro-ogrsko zunanjo politiko in posebej z razmerjem med našo državo in njeno nemško zaveznico. Toda javnost, za katero se že bliža doba kislih kumar, pograbila je to priložnost in zlasti dunajsko časopisje napolnjuje svoje lačne predale z vsakovrstnimi razmotirvanji in skuša cesarjevo potovanje razbobotati kot velevažen politični dogodek.

Naši neodrešeni Nemci in za njimi korakajoči birokrati hočejo vedeti, da se je tesna, srčna vez med Avstrijo in Nemčijo vsled avstrijskih homatij nekoliko ohladila in da je postalo medsebojno razmerje izza časov Badenijeve in Thunove vlade precej napeto. Nemci, razven katerih ne vidi nihče potrebe in koristij, ki nam jih baje trozveza, postali so začudeni o cesarjevem potovanju malone neumni, češ, zopet je dobila Velika Nemčija zadoščenje, ko se je čutila užaljena vsled splošne obsodbe njenega postopanja napram avstrijsko-slovanskim delavcem, katere je brez vsakega povoda in proti mednarodnemu pravu iztirala; ves nemški častniški log od oficioznega noter do zakotnega nacijskega lističa je poveljeval ta dogodek, češ, da cesarjevo potovanje v Berlin ne ostane brez posledic na avstrijsko notranjo politiko.

Človeku se kar stidi, ko čita, kako hlapčevski se valja to „možato“ nemško časopisje

in z njim vsa nemška javnost v prahu pred berlinskimi mogotci. Vsa propalost in onemoglost odseva te dni iz njenih glasil, dokazujoč na neovržen način, da potrebuje avstrijska nemška manjšina vedno in povsod sile iz „rajha“, ako noče mahoma pasti na njej edino pristoječi nivoju popolne enakopravnosti z drugimi avstrijskimi narodi.

Ti Nemci, ki so s pomočjo vojske in prijazne birokracije še vedno vodilni narod v Avstriji, katero so neodjenjajoč prostovoljno od svoje krivične nadvlade gospodarski in politično silno oškodovali, menijo, da pomeni cesarjevo potovanje v Berlin k popolnoma zasebni dvorni slavnosti, zopetno pridobitev nekdanjega ugleda, Bog v nebesih! V svoji kratkovidnosti ali morda tudi zlobnosti ne pomislijo, zakaj in koliko nas Nemčija prav za prav ceni. Avstro-Ogrska ima mnogo vojakov, in ta bi Nemčija potrebovala, ako bi jo danes ali jutri Rusija napadla, kar pa je čimdalje neverjetnejše. Le v toliko, v kolikor bi mogla avstro-ogrška vojska Nemčiji v morebitni vojni z mogočno Rusijo pomagati, nas Nemci cenijo. Saj je sam Bismarck svoj čas dejal, da bi imela Nemčija veliko večje koristi od zveze z Rusko nego jo ima z nami. A dasi ne more predstoječa Bismarckova izpovedba neznanu biti, vendar klepetajo v ednomer o velikanski vrednosti in „srčni“ potrebi nadaljnjega obstoja dvo-ozir. trozveze. Pač za avstrijske Nemce in njih italijanske zaveznike je trozveza res živa potreba, ker sicer ne bi mogla nemško-italijanska manjšina gospodovati nad slovansko večino. Če je pa zveza državna potreba, če naši državi ne škoduje več nego jej koristi, to je vprašanje, ki je pravzaprav že zdavna v na sprotnem smislu rešeno.

Slovansko prebivalstvo je enodušno tega mnenja in zato tudi vidi v cesarjevem potovanju zgolj čin prijateljske vladarske vezi; in najsi bi se v Berlinu tudi razgovarjalo o bodočem pravcu naše notranje politike, avstrijski politiki umeli bodo Goluchovskija za časa razkrinkati in mu pojasniti, da v Avstriji odločujemo koncem koncev vedno še Avstriji in da nas nikakor ni volja hoditi po nauke v Berlin ali si dajati od tam navodila.

Zato si naj naši preko meje škleči Nemci ne manejo prezgodaj svojih rok, ter naj vedo, da smatra trezno misleča avstrijska javnost cesarjevo bivanje v nemški prestolnici za to, kar je, namreč za običajno zasebno vladarsko slavnost, ki ne sme niti najmanj na notranje avstrijske razmere vplivati.

Celjske in štajarske novice.

(Štajarski deželni zbor.) Zadnja seja je bila dne 5. t. m. Poslanec Kottulinsky poroča nadalje o dež. finančnem proračunu, kateri izkazuje primanjkljaja 8.606.548 K. V pokritje te vsote se sklene: 1. najeti posojilo 297.300 K; 2. naložiti užitninski davek na pivo 2 K pri hl, in 15 K od hl. oslajenih opojnih pijač; 3. 10 %

doklade na vse užitninske davke na vino, meso in sadni mošt in 4. pobirati 44 % doklade od zemljiščnih in hišnih davkov. — Poslanec Link je poročal o deželnih železnica ter povedal vselo dejstvo, da ima dežela Štajarska pri svojih železnica že koncem leta 1898 — zgube 239.617 gld. 56 kr. Poslanec Kottulinsky predlaga ustanovitev centralne zveze vseh kmetijskih zadrug in Raiffeisenovih posojilnic. Centralni zvezi naj se da iz deželnega zaklada takoj 100.000 K 3 %, posojila, nadalje pa še 300.000 K v letnih obrokih. Taka zveza, ako bi se dosegla, bo slepilna vaba nemške gospode. Ko se je še sklenilo cesarju častitati k 70letnemu rojstnemu dnevu, zaključil dež. glavar na običajen način zasedanje.

(Slovenski krajni šolski svet v Celju) je kupil lepo prostorno zemljišče v Karolinski ulici za stavbišče okoliške deške šole. Stavbišče je v mestu.

(Celje brez Stepischnege je — bas brez strun.) Hudo užaljeni dr. Stepischnege je z občinskimi odborništvom odločil tudi vse druge funkcije, tako odborništvu v mestnem šolnem svetu, vodstvo pevskega društva itd. Pevsko društvo je popolnoma zbegano liki čreda brez ovna. Letos so hoteli obhajati slovesno 50letnico pevskega društva, toda vse so morali opustiti, ker Janeza ni več.

(Celje pristanišče polomljenih nemških ladij.) Za prihodnjo gledališčno sezono so najeli nemški Celjani ravnatelja ljubljanskega nemškega gledališča, nekega Bertolda Wolfa. Sestrada Wolf je to ponudbo hvaležno sprejel v nadi, da mu ne bo v Celju tako bridka predla ko v Ljubljani. Ko bi se mož le ne varal!

(Nemška hujskarija!) Komaj je dobro zatianil oči naddržavni pravdnik v Gradcu doktor Steiner, je že nemško časopisje polno hujskanja proti Slovincem, da bi preprečilo imenovanje poštenega sodnika za to važno mesto. Piše se po teh listih tako, da mora biti oni, ki ne pozna razmer, prepričan, da sodnik, če zna slovensko, je gotovo nepošten in strankarski. Mi opozarjamo naše poslance na to pisavo in upamo, da bodo na merodajnem mestu pojasnili, kako stališče mora zavzemati višji državni pravdnik, kateri ima dve tretjini Slovencev v svojem območju. Nemci bi radi spravili na to mesto moža, kateremu je prvo Allddeutschland, potem še le pravica! No bomo videli?

(Kat. podp. društvu v Celju) so darovali: Slavn. posojilnica v Celju 600 K; sl. posojilnici v Konjicah in v Vitanju po 50 K; slavni občini Žalec in Škofja vas po 20 K; gospa T. Jezernik, gost. soproga, 10 K; č. g. M. Frece, župnik, 5 K; č. gg. žup. A. Kos in A. Šijanec, in Jožefa Štuler po 4 K. Bog povrni!

(Benefična predstava.) Radi nepričakovanih ovir se je benefična predstava za gospoda Perdana preložila na nedeljo, dne 20. maja; ter opozarjamo s tem zlasti slavno občinstvo z dežele na to jako zabavno igro, katere natančnejši opis prinesemo prihodnjič. Pri tej predstavi na-

Pintar. — Letopis v ožjem pomenu je sestavil kakor doslej spretno in vestno tajnik Evgen Lah.

Predno prestopim k drugim knjigam, bodi mi dovoljena opazka glede „Koledarja družbe sv. Mohorja“, ki se mi nehote usiljuje. — Tudi „Matica“ je v početku objavljala „Narodni koledar“ v zvezi z „Letopisom“, z l. 1870 pa ga je že opustila. „Družba sv. Mohorja“ ga iz jasnih razlogov ne sme opustiti, pač pa naj bi ogromni imenik udov, ki spada v koledar kakor Savl med proroke, z društvenimi poročili in naznanili — to sem priporočal že lani v „Zvonu“ — dala vezati posebej. Sicer naj bi ostala vsa ureditev pri starem. Tako bi se razbremenil koledar, ki bi se mu potem lahko dala priročnejša oblika, bistvena zahteva pri knjigah te vrste. Sedanjí koledarji so tako orjaški, da je za nje treba kar posebnega predala.

II. S posebnim zadoščenjem navdaja ljubitelja slovenskega slovstva knjiga, ki je prvi sad novega podjetja našega dičnega društva: to so Valjavčeve „Poezije“. Tu je resen začetek prevažnega in prepotrebne izdavanja slovenskih klasikov; saj mnogi izmed naših

„starih“ pisateljev in pesnikov sploh niso več pristopni, ali pa le v slabih izdajah. — Vse drugačne sadove obljublja Matičino podjetje, zlasti če prevzame uredništvo tudi poznejših zvezkov mož, ki združuje v svoji osebi — to je že od nekdanj ednoglasna sodba — vse zmožnosti za ta težaven opravil, Fr. Levce. — Želimo iskreno, da bi to podjetje uspevalo od leta do leta bolj in bolj; donasalo bo istotako obilen sad, kakor ga je „Mat. Hrv.“ donesla na istem polju.

III. Ostale knjige so nadaljevanja v ožjem ali širšem pomenu.

Dobili smo dr. Glaserjevo „Zgod. slov. slovstva“ IV. dela drugi zvezek (konec se obeta za prih. leto); vsebina je znanstveno in zabavno poučno slovstvo najnovejšega časa.

Izšel je „Knezove knjižnice“ VI. zvezek, ki ga je uredil Fr. Levce. V njem so „Slike in povesti“, spisal Fr. Ka. Meško ter temeljit životopis dr. Oblaka iz peresa dr. Murka.

Neumorni prof. L. Rutar pa je popisal „Beniško Slovenijo“.

Izostale so dr. Štrekljeve „Slov. nar. pesmi“, ker so letošnje knjige obsejnejše nego se je prvotno mislilo. (Gl. poročilo o 119. odborovi seji,

„Letopis“ str. 19); zato izidejo prihodnje leto v pomnoženem obsegu.

Lep knjižni dar smo dobili; vse drugače pa bi še lahko bilo, ako bi se slovensko razumništvo bolj brigalo za „Matico“. Res se opaža, pri njej napredek, ali počasen, prepočasen je. Letos šteje „Matica“ 3144 udov, 45 več kakor lani; nekaj je to, ali premalo je. Ali Slovenci res nimamo več razumnikov, ki bi imeli smisel za razvoj našega prvega književnega zavoda, če že ne drugače, vsaj v toliko, da bi „žrtvovali“ bora dva goldinarja za šest lepih knjig? — Mnogo „navdušenih“ Slovencev je še, ki jih ne najdeš med člani, dasi gotovo ne malokrat vržejo več kakor 2 gld. skozi okno. — Da bi se vzdramili!

Sicer pa pričakujemo, da bo „Matica“ dohila hitreje več prijateljev, ako se opaža, da ima resno voljo odpravljati nedostatke in polagoma ter premišljeno uvajati poplavljanja in preoznove.

Želimo, da bomo odalej mogli šteti nove ude po stotinah!

stopi tudi kot gost gospod Danilo, član slov. gledališča v Ljubljani.

(Komedijsko so igrali nemški Celjani.) ako se sme tako imenovati tolpa smrkovih pobalinov, par komandiranih „feierberov“ — nekaj veterani ter biciklistov, pretekli ponedeljek zvečer. Izvolili so namreč zopet župana in podžupana, zato pa je bilo treba malo kravala. Mestni civilisti, tudi mestna godba imenovani, vzeli so veliki boben in klarinet, pa hajd po mestu. Ustavili so se na Glavnem trgu ter nekaj zagodili, potem pa je otročjad kričala „Wacht am Rhein“; to ponavljalo se je tolikrat, da je vsakomur, tudi poštemu Nemcu presedalo. Klici „heil“ bili so le neko ovilenje, kar je dokaz, da je to demonstracija vodilo pobalinstvo. Če to imponira Stigerju in Rakuschu, no, dober tek! Meščanstva nismo videli med tolpo, pač pa smo slišali marsikoga reči: „Genug mit dem Unsinn!“

(Župnijski izpit) so napravili v Mariboru č. gg. kaplani: Josip Mlasko, Štefan Pivec, Josip Potovšek, Karol Presker in Fran Šaloven.

(Učiteljske premembe) Stalnim učiteljicam na dosedanjih mestih so imenovane: Emilija Muška pri Sv. Lovrencu pri Ptuj, Ana Zupančič pri Sv. Martinu na Paki, Tereza Allitsch na nemški šoli v Vitanju, Franja Freuensfeld pri Sv. Barbari v Halozah, Ana Pfeifer pri Sv. Marjeti niže Ptuja in Marija Trampuš v Framu pri Mariboru. Gdč. Ljudmila Lilek, učiteljica pri Novicerkvi pri Ptuj, je dobila dovoljenje za omožitev. Učiteljicam za ženska ročna dela so imenovane: Viktorija Kautzner za Leitersberg Karčovina pri Mariboru, Karolina Rošker za Loko in Žusem, Alojzija Požegar za Sv. Martin pri Vurberku in Antonija Bureda iz Žiž za nemško šolo v Konjicah.

(Konsumno društvo v Verpetih pri Frankolovem) je ustavilo svoje delovanje in bode likvidiralo.

(Denarni promet južne železnice.) Računski zaključek za leto 1899 izkazuje prejemkov nad 51 milijonov gld., nad dva milijona več nego v pretečenem letu. Po odbitku vseh stroškov in davkov, še ostane za razdelitev med delničarje 739.642 gld., tako, da se izplačajo istim 2% dividende.

(Železnica Celje-Velenje) je imela lansko leto za 29.759 gld. 15 kr. manj tovarnega prometa, kakor v prejšnjem letu. To nazadovanje je nastalo, ker je znižala južna železnica odjematev škalskega premoga od 30.000 ton na 12.000 ton. Ni tedaj čudno, da bi se dežela rada odkrižala te železnice ter jo prepustila državi.

(Slov. pevsko društvo „Vranaka Vila“) priredi v nedeljo, dne 20. maja t. l., na Šentakovem vrtu, običajno pomladno veselico s petjem, godbo in srečolovom. Začetek ob 3. uri popoldne. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Na prav mnogobrojen obisk vabi odbor.

(Konsumno društvo v Šoštanju) se je prostovoljno razpustilo.

(Vitanje.) Kmetijska zadruga vrlo napreduje. Udov je vedno več in promet je živahen. Tudi posojilnica deluje izborna. Upati je pa še boljših časov!

(Umrli je) v Vitanju dne 8. t. m. trgovec g. Anton Jaklin; bil je sicer nemškega mišljenja a Slovencev vendar ni sovražil.

(Čitalnica v Brežicah) priredi v nedeljo dne 13. t. m., gledališko predstavo „Tat v mlinu“, burka s petjem v treh dejanjih; ker so se nalašč za to igro preskrbele nove dekoracije z velikimi stroški, pričakuje se obilna udeležba.

(Načrt železnice Grobelno-Slatina do deželne meje.) Kakor že naznanjeno, vršila se je trace-revizija 25. in 26. m. m. Zanimanje je bilo zelo živahno. Vse se je mirno razvilo, le gledé postaj Mestnje in Rogatec se je razvnela daljša debata, ki pa se je končno tudi zedinila, kakor je v načrtu označeno. Komisija je vprašala tudi nekega prisotnega 90letnega starčka, ali ima tudi kakšno željo, a ta je odgovoril: „Da, želim samo, da bi doživel, ko se bo z zidanjem pričelo.“ Siromaček se spominja skoraj še iz svoje mladosti, da so tam železnico — merili.

(Iz Zgornje Polskave) Vabilo. Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima v četrtek, dne 17. maja t. l., svoje majniško zborovanje v Zgornji Polskavi. Prisostvovali bodete temu zboru

vanju kot gosta bratski nam učiteljski društvi ptujsko in mariborsko. Dnevni red: I. Zbiranje izletnikov do 9. ure na Pragaraskem, potem skupni odhod na Zgornjo Polskavo. Pred zborovanjem pesem: „Avstrija moja“ (ugl. Fr. Schneider). II. Zborovanje v narodni šoli po sporedu: 1. Pozdrav. 2. Zapisnik, dopisi in društvene zadeve. 3. „Sonetni venec“ dr. Franceta Prešerna, govori c. kr. okrajni šolski nadzornik gosp. dr. J. Bezjak. 4. Nekaj zgodovine o Zgornji Polskavi in najvažnejše iz šolske kronike (podava g. J. Urek). 5. Volitev delegatov „Zaveze“. 6. Slučajnosti. III. Skupni obed ob 1. uri popoldne in prosta zabava. Udeleženci skupnega obeda naj se oglašijo do 15. t. m. pri nadučitelju g. Jos. Sabati-ju. Na ta sestanek treh bratskih učiteljskih društev vabi prav vljudno mile tovariše in tovarišice od daleč in blizu, osobito pa vse p. n. društvenike in prijatelje šole odbor.

(Konjiška železnica) je prinesla tudi v pretečenem letu domačemu okraju znaten primanjkljaj, kateri znaša, prišteti deficitom prejšnjih let, prav ogromni dolg. Edina pripomoč so 12.000 gld., katere daruje južna železnica vsako leto kot nekakšno miloščino.

(Nov premogovnik) so zasledili v Slov. Bistrici na posestvu Arsenga. Razkrili so bogate žile premoga, katerega hoče kupiti neka belgijska družba.

(Podčetrtek.) Stvar, o kateri smo poročali zadnjič nekoliko pozno, se je med tem srečno končala. Gospod Vračko, katerega je žena lekarja in poštarja Vaczulika v poštnem uradu tako hudo razžalila, je vložil takoj pri okrajnem sodišču v Kozjem tožbo vsled razžaljenja časti. Pretečeni terek se je vršila obravnava proti tej olikani gospej. Na prigovarjanje sodnikovo in vsled plemenitosti tožiteljeve se je zadeva mirnim potom poravnala. Obtožena je namreč prosila g. Vrečka odpustčenja ter se zavezala plačati stroške. Na pošti se je slednjič izvršila zaželjena prememba. V uradu imamo gospico, ki zna po polnoma slovenski ter je tudi z ljudmi prijazna. No, bil je tudi zadnji čas! Tista prevljudna praktikantinja, ki ni razumela slovenski ali pa ni hotela razumeti, se je ločila te dni od prijateljev. Pa to preklicano slabo majsko vreme jo je pritiralo zopet k nam. Resnično ji povemo, da se je prav nič ne veselimo. V družbi lekarniškega pomočnika si krajša zopet čas s tem najljubšim ji športom, da pridno in duhovito zabavlja Slovence in Hrvatoma. — Kuge, lakote, vojske in pa takih praktikantinj reši nas, o Gospod!

(Učiteljsko društvo za ptujski okraj) priredi v četrtek, dne 17. maja 1900, svoj letošnji majniški izlet v Zgornjo Polskavo, kjer se kot gost udeleži zborovanja slovenjebistriškega učiteljskega društva. P. n. udeležniki se zbirajo jutraj do 9. ure na Pragaraskem, potem pa skupno odidejo, oziroma se odpeljejo v Zgornjo Polskavo. Podrobni dnevni red objavi imenovano bratsko društvo. Tudi mariborsko učiteljsko društvo pridruži se na Pragaraskem. P. n. društvenike in druge šolske prijatelje na ta izlet prav vljudno vabi odbor.

(Hranilnica in posojilnica pri Sv. Kungundi na Pohorju) ima svoj prvi uradni dan v nedeljo 13. t. m. popoldne po večernicah.

(Poldnevni šolski pouk) je dovoljen v Dobrovcih pri Mariboru za poskušnjo do leta 1903.

(Maribor.) Bralno in pevsko društvo „Maribor“ v Mariboru priredi v nedeljo, dne 13. maja 1900, ob 8. uri zvečer na odru tukajšnje velike dvorane v „Narodnem domu“ gledališko igro, „Požigalčeva hči“, pri kateri sodeluje godba mariborskih veterancev. Vstopnina je: a) v parterju sedeži od I. do V. vrste 70 kr., od VI. do X. vrste 50 kr., od XI. do XVI. vrste 40 kr., stojišča 30 kr., za dijake 20 kr.; b) na galeriji sedeži 30 kr., stojišča 15 kr. Vstopnica se dobe od četrta jutraj naprej v trgovini gospoda Franc Dolenca (Postgasse) in v nedeljo popoldne od 2. do 4. ure in zvečer od 7. do 8. ure pri blagajni v „Narodnem domu“. Člani društva „Maribor“ dobe v nedeljo od 2. do 4. ure popoldne z legitimacijo pri blagajni stojišča v parterju.

(Samomor.) V Kamnici pri Mariboru se je ustrelil mesar Franc Muchitsch.

(Nemci kujejo novo orožje.) Nemški listi so prinesli oklic na vse Nemce v alpskih de-

želah, naj si osnujejo takoj „Südmarkische Bank“, ki bo podpirala z denarjem vsakršna nemška rovanja proti Slovincem. Banka bo dajala nemškimi poljedelcem in obrtnikom, ki se naselijo med Slovenci, zdatna posojila, kupovala bo slovenske posesti, poučevala Nemce in navduševala k neizprosni bojevitosti ter storila z denarjem sploh vse, da se Slovenci tem hitreje izpodrinejo iz lastnih tal. Proti tej nevarni nemški nakani bo treba podvojene pozornosti, naša denarna organizacija se mora posebno ob mejah pomnožiti ter pritegniti v obrambo pred vsem „Našo stražo“. Nasprotnik bedi in se oborožuje, naj nas ne najde — speče!

„Proč od Gradca“.

Iz slotin grl je donel ta klic v nedeljo na zborovanju političnega društva „Naprej“ v Laškem trgu. Le pošiljajte svoje komedijantske in lažideputacije v Gradec; naši poslanci dobivajo zaupnico za zaupnico od svojih volilcev. To so vam velikanske manifestacije ne samo v čast našim poslancem, temveč v čast slovenskemu zavednemu rodu na Spod. Štajarskem.

G. dr. Hrašovec, kakor predsednik političnemu društvu „Naprej“ je otvorilvi zborovanje na kratko označil pomen našega društva; zatem pa dal besedo dež. poslancu in dež. glavarja namestniku g. dr. Sernecu. Njegova izjava, katera so napravila globok vtis na poslušalce, so v glavnih potezah sledeča: Že lansko leto smo bili začeli premišljati, ne bi li kazalo slov. poslancem zapustiti dež. zbor. Toda premislili smo si, ko so nam nemški poslanci po svojih shodih začeli žugati, češ, naj le poskusijo priti v dež. zbor, bomo že videli kaj se bo zgodilo. Odlikoval se je v tem sosebno Walz. Ravno to žuganje nas je napotilo, da smo šli; pokazati smo hoteli, da se njihovega žuganja prav nič ne bojimo. Prišedši v deželni zbor, postavil sem se upravitelju grozečemu Walzu nasproti, češ, kaj bode neki naredil; a on je zbral ves svoj pogum — tiho je odlašil in se skril. Pred zadnjim zasедanjem pa smo stopili slov. poslanci v posvet ter sklenili po resnem prevdarku, da ne pojdemo v zbornico, kjer za Slovence ni pravica. Vzrokov za tak sklep je brez števila. Nasprotniki za naše predloge nimajo drugega ko posameh. Smejejo se, če zahtevamo premembo sedanjega krivičnega volilnega reda, po katerem voli ena tretjina Štajarske dežele to je okoli pol milijona Slovencev le osem poslancev, dočim bi nam bilo najmanj ednoindvajset poslancev. Slovenski trgi volijo ločeni od mest, dočim so nemški trgi priklopljeni mestom. Tako pride v Slovence na 60.000 prebivalcev eden poslanec. — Nemški poslanci zavrnejo a limine vsak naš predlog in naj si bo li ta še tako obče koristi. V slovenskih šolskih stvareh so celó neizprosni, podporo najde le nemško šolstvo. Za celjski „Studentenheim“ se je iz deželnega denarja — torej tudi iz slovenskega denarja — osnovalo deset stipendij in dovolilo se je razven tega še posebne podpore. Kaj je „Studentenheim“? Nemci so bili s strahom opažali, da celjsko gimnazijo obiskuje vedno več Slovencev kakor Nemcev. Bati so se začeli, da se bo glasovito vprašanje o „celjski gimnaziji“ samo ob sebi rešilo v slovenskem zmislu. Tedaj so rekli Nemci: slovenskih dijakov ne smemo več podpirati, odtegujemo jim hrano. In res, slovenski dijaki so prišli pod kap. Slovenci pa so osnovali dijaško kuhinjo, katera izdaja po 1600 gld. na leto za slovenske dijake, katera preživlja na dan po 40 dijakov. Nemci so pa prišli s „Studentenheimom“, kamor lovijo nemške študente iz Gor. Štajarskega, iz Koroškega in od drugod, samo da potem lahko kričijo: celjska gimnazija je nemška. V tak namen se torej trosi deželni denar, čigar edna tretjina je slovenski denar. Istotako so nagradili razvpiti društvu „Südmark“ in „Schulverein“. Podpirajo le vinorejce, ki so nemške narodnosti. Vseh krivic ni mogoče niti naštet, a prišla je edna za drugo, dokler ni lonec prekipel. Mi nismo vaši poslanci, da bi nas nasprotniki vpregali v telego, da bi oni z nami vozili! Mi imamo edneke dolžnosti, plačujemo davek, krvni davek kakor oni, zato zahtevamo tudi edneke pravice. Teh nam pa ne priznajo, zato: proč od Gradca! (burni klici: proč od Gradca!) Ko je dr. Dečko nekoč

prečital v dež. zboru, kateri naj reprezentuje tudi pol milijona ljudi slov. narodnosti, interpelacijo v slov. jeziku, besneli so nemški poslanci proti njemu, da smo ga morali obkoliti in s svojim telesom braniti pred dejanskimi napadi. Tedaj smo šli h glavarju ter mu dejali odločno: povejte vi našim somišljenikom, da ko bi se še enkrat drznili tako napasti ob spregovorjeni slovenski besedi, ne bomo niti edne nemške besede več spregovorili v dež. zboru. Glavar nas je tedaj milo prosil; nemški poslanci so posih-mal vedno zapustili dvorano, da ne bi bilo treba slušati slovenske govornice. Ali so to pošteni nasprotniki?! — Za Slovane nastopajo sedaj hudi časi. Ali se nam je bati jih? Nikakor ne. Nemci so prišli nad nas, kakor graščaki, privedli so nam tlako; pogledajte danes, tlaka je odpravljena, graščine so razpadle, slovenska koča še stoji, slovenski kmet je še na svetu, graščakov ni več (klici: ali so pa zadolženi!) Bog je dal Slovencu velikih lastnosti. Hodil sem večkrat po Gor. Štajarskem. Videl sem, kako nas tam čisto priprosti človek črti in mrzi. Vprašal sem tam nemškega inženirja, od kod prihaja to sovraštvo. Čisto naravno, odgovoril mi je, slovenski delavci so inteligentni, delavni, vztrajni varčni; zato izpodrivajo povsodi nemškega delavca. Nemci iz „rajha“ prihajajo leto za letom v naše dežele v Trbovlje, da nam pograbiijo naše slovenske rudarje, ker nemški Štajarec ni za delo. To nas boli prav v srce, vendar nas tolaži, ko vidimo, da naši slov. delavci se ne poizgubijo, temveč se z lepim zaslužkom zopet vračajo v domovino. Domovinski čut jim je prirojen, saj tako lepega kraja ni na svetu, kakor je ravno slovenski svet (živahni klici: res je, ni ga takega!) No vidite, tako bistre glave kakor so Slovenci, pa tako malo šol! Koliko bi še Slovenec lahko zaslužil, ako bi mu dali potrebnih šol v njegovo naobrazbo. Pred 30 leti bil sem pri svojem bratu v Mariboru. Tedaj je prišel rajni dr. Razlag, vračajoč se iz dež. zbora v Gradcu k nam na poset. Pripovedoval je, da je včeraj govoril v zbornici, da imamo na Spod. Štajarskem tako malo šol, gimnazij in realk. (klici: ravno tista pesem kakor dandanes!) Odgovoril mu je razupiti Waser (oče je bil slovenski kmet iz ptujske okolice po imenu Vozar): „ja vi Slovenci ste preveč bistre glave, vi nam kar hitro čez glavo zrastete!“ Ali je tak nasprotnik pošten?! — Govornik se na to spominja slovenskega življa v Celju v zadnjih 20 letih, lanske takozvane češke slavnosti v Celju in njenih grozodejstev ter nadaljuje: Usoda slovenskega rodu leži v rokah slovenskega naroda samega. Če Nemec tebe sovraži, naj sovraži tudi tvoj denar (burni klici: res je, tako je!) Vsak sovražen čin storjen od nasprotnikov zapišite si dobro za nčesa. Nikakor ne rečemo, dajmo i one sovražiti; temveč ogibajmo se jih in pojmo k svojim prijateljem! Zaveš, zaupanje v svojo moč nam mora dati zmago.

Brezkonični „živio“-klici so sledili govoru, kateri so komaj polegli, ko je vstal drugi dež. poslanec g. dr. Dečko: Že od nekdanj nas tepe krivica. Usoda nas je pridellila mnogoštevilnim Nemcem. Med dvema neednako močnima sosedoma je manjši vedno na slabšem. Štajarska dežela plačuje akupnega davka do 10 milijonov goldinarjev, od teh pade na Slovence tri milijone. Kaj vse bi se dalo storiti za spodnji Štajar, ako bi se zanj porabilo leto za letom po tri milijone goldinarjev. Toda nasprotniki v Gradcu imajo vse v rokah, oni imajo komando; vseh deset milijonov namečejo v eden žakelj, iz katerega trosijo potem zaklade na nemške sodeželane, na nas pa nič. Jasno se je to izkazalo pri regulaciji rek. Za regulacijo Mure so potrošili nad milijon goldinarjev, za ono Anize na sto tisoč goldinarjev; na Spod. Štajarskem so edino Savinjo nekaj regulirali. Za druge naše reke pa nimajo drugega, ko komisije, ki hodijo leto za letom ogledovat škodo, katero so napravile silne reke slovenskemu kmetu trpinu.

Za omiko štajarskih Slovencev ne skrbi dežela skoro prav nič. Narod zamore napredovati le ob dobrih šolah. Nemci imajo svojo kmetijsko, gospodarsko, meščansko, zidarsko, vrtnarsko, obrtno, vinorejsko šole; nam jih ne dajo, ker bi imeli potem mojstre, katerim bi

ne bil noben Nemec kos. (klici: da, tako je!) Nemci nimajo v deželi nič manj kakor dvajset meščanskih šol, katere stanejo deželo na leto po 280.000 K. Nam ne privoščijo niti edne meščanske šole ne. Ko smo jo lansko leto zahtevali, odbili so nam jo, ne da bi se hoteli le v razgovor spustiti z nami gledé tega. — Učiteljem so zboljšali plače, in zopet so nam delili pravico v čudni meri. Na Gor. Štajarskem so pomaknili skoro vse šole v prvi in drugi plačilni razred; dočim so skoro vse šole na Spod. Štajarskem v tretjem plačilnem razredu. In vendar se trudi pri nas učitelj mnogo več kakor v Nemcih. Navadno pride pri nas na ednega učitelja po sto in še več učencev in razven tega mora pri nas učitelj poučevati v dveh jezikih, katerih mora biti ednakomerno zmožen. Deželni šolski svet pa je še danes za Nemce in Slovence eden in isti. Volilni red iz leta 1861 je skrajno krivičen že radi tega, ker se tedaj na Slovence gotovo ni oziralo. Najimennitnejši graščaki v celi deželi, katerih je pri-lčno 120 imajo v dež. zboru dvanajst zastopnikov. Na 60.000 Slovencev pa pride po eden poslanec. Za naše vinograde, ki so toli potrebni izdatne pomoči, ne stori dežela skoro ničesar, k večjemu toliko, v kolikor država nanjo pritiska. Bogatih trtnic niso naši kmetje v nobeni meri deležni; pač pa se s trajem zalagajo največji bogataši krog Maribora (klici: škandal!) Taka delitev pravice je morala nas, vaše zastopnike, zastopnike pol milijona Slovencev hudo žaliti. Žalitev je priklopela do vrhunca, ko se nam je v zbornici prepovedala raba maternega jezika, jezika naših volilcev. Raba maternega jezika je vsakomur sveta stvar; kdor te svetinje ne spoštuje, ta zaničuje svojo lastno mater! Sklenili smo torej, ločiti slabo zvezo z mogočnim sosedom, ki za nas nima drugega nego posovanje in zaničevanje. (klici: tako je prav! proč od Gradca!)

Predsednik dr. Hrašovec prečita na to že znane resolucije, katerim volilci navdušeno pritrujejo. Za tem pa g. predsednik v krasnem poučnem in poljudnem govoru razlaga pomen slovenskega narodnega ponosa, narodne zavesti, slovenske govornice in slovenske pesmi. Govor segel je vsem do srca in od tam našel glasen odmev, tako med govorom kakor ob zvršetku. G. Rozman je v imenu zbórovalcev zahvalil govornike iz Celja zlasti pa gg. deželna poslanca ter jima izrekel zaupnico. Zaupnica je privrela iz stotin grl. Spominjal se je g. kaplan, tudi napada, kateri se je izvršil na njegovo stanovanje ter zaključil: „Kamenje, katero je padalo na me, padalo je na vas!“

Druge slovenske novice.

(Imenovanje) Poštima kontrolorjema v Ljubljani sta imenovana višja poštna oficijala gg. Leopold Verhovec in Jernej Grošelj.

(Osebnost) Sodni pristav v Logatcu g. dr. Štefan Kraut, je imenovan okrajnim sodnikom istotam.

(Mahr umrl) Že enkrat mrtvim razglašen, a zopet oživilen ravnatelj trgovske šole v Ljubljani gosp. Ferdinand Mahr, je umrl dne 7. t. m. Pokojnik je bil sicer Nemec, vendar strpljivega značaja.

(Nova godba ljubljanskega gasilnega društva) je nastopila prvič pretečeno nedeljo pri maši in procesiji na čast sv. Florijana.

(Žganjepitje na Kranjskem) raste od leta do leta. Posebno na Gorenjskem, kjer se ne prideluje vino, popije se ga zelo veliko. Leta 1896 se ga je izpilo 1.468.000 litrov, a leta 1898 že 1.531.058 l, za kar je dobila dežela 424.860 gl. davka.

(Birna v kamniškem okraju) bo dne 11. maja v Dobu, dne 12. maja na Goričici in dne 13. maja v Kamniku. V Mengšu odpade za sedaj.

(Na moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani) se začno pismeni zrelostni izpiti za ljudske šole dne 28. maja t. l.

(Umrl je) dne 5. t. m. v Trebelnem Salezianec č. g. Karol Zore. R. i. p.!

(Pedagoško društvo v Krškem) je dne 3. maja t. l. zborovalo v št. Jerneju na Dolenjskem. Vseled deževnega vremena je bila sicer le pičla udeležba, a vkljub temu pri zboru in pri obedu vesela živahnost. O Slomšku je govorila

gospodična učiteljica Pavlina Rusova iz Vel. Doline v veliko zadovoljnost poslušalcev, v katerih imenu jo je gospod predsednik Iv. Lapajne naprosil, da bi svoj govor v „Popotniku“ priobčila. Slednji je na to razpravljaj o spisu „Učiteljski pravnik“ in učit. pravnih razmerah sploh, o čemur se je bil vnel živahen razgovor. Na predlog g. Rupnika je društvo izvolilo svojega ustanovnika in prvega predsednika ter največjega društvenega dobrotnika, g. nadučitelja Franja Gabrška v Ljubljani, svojim častnim članom.

(Finančnim ravnateljem v Celovcu) je imenoval cesar dvornega svetnika in finančnega ravnatelja v Lincu Maks. vit. Glömmmerja.

(Županom v Trstu) je izvoljen dr. Scipio Sandrinelli, ki je dobil šele tik pred izvolitvijo tržaško meščanstvo. Podžupan je postal doktor Luzzato.

(Za jezikovno ravnopravnost v Trstu.) Vseled zapovedi tržaškega namestništva na dež. finančno ravnateljstvo ter na pošto in brzojavno ravnateljstvo, izdali sta te dve ravnateljstvi ukaz vsem podrejenim uradom, kakor finančnim, davčnim, poštnim in brzojavnim, da naznanijo, v katerem jeziku so pečati, stampilije in napisi pri teh uradih. Namestništvo baje namerava povsod uvesti dvojezičnost, po nekod celo trojezičnost. Kaj pa na Štajarskem?

(Tržaški Nemci) si hočejo sezidati v mestu „Deutsches Haus“ ter so že začeli z nabiranjem. Vseh 19 nemških društev v Trstu priredi v ta namen dne 10. junija veliko veselico.

(Za zboljšanje učitelj. plač na Goriškem) je sprejel deželni zbor predlog, naj dá država 100.000 K, da se razdele okrajnim šolskim zalogom ter da se pokrije z direktnimi in indirektnimi davki 250.000 K, katere so namenjene za zboljšanje učiteljskih plač.

(Odstop istrskega dež. glavarja.) Zatrjuje se, da hoče istrski dež. glavar Campitelli odstopiti zaradi nesporazumljenja v zadevi gradnje železnice Trst-Poreč. Pa tudi sicer da nima več dovolj zanesljive zaslombe v svoji stranki.

Dopisi.

Letuš — letovišče. Sredi med Zgornjo in Spodnjo Savinjsko dolino leži vas Letuš. Popisati našo krasno dolino bi bilo odveč; kajti znana je mnogim. Kraj pa, katerega nameravam danes na kratko opisati, je le mimogrede znan — in vendar zasluži, da si ga malo natančneje ogledamo.

Pičle pol ure od železniške postaje Bečica na Paki, ob okrajni cesti, katera vodi v Zgornjo Savinjsko dolino, leži ta prijazna vas, katero hitra Savinja deli na dva dela. Med mnogim sadnim drevjem polnkajo hiše ter vabijo potnika pod gostoljubno streho. Ravno sedaj je videti ta kraj kakor ovetochi vrt. Na prijaznem griču na desni strani Savinje stoji čedna cerkva sv. Janeza Krstnika, podružnica braslovške fare. Tu imaš krasen razgled daleč okoli po dolini in bližnjih vinskih goricah. Na ozadju dvigne se Dobrovlje, iz katerega pregledaš akoro celo Savinjsko dolino s čednimi vasi, rodovitnimi njivami in travniki, med katerimi se vijuga Savinja kakor srebrni trak. Iz njega zagledaš deloma tudi Zgornjo Savinjsko dolino in daleč tja proti zapadu kras tga ozemlja, Savinjske planine (Solčavske planine) s ponosno Ojstrico in bližnje vršace. Proti vzhodu vidimo goro Oljko, na kateri stoji veličastna cerkev z dvema stolpoma. Na severni strani zapazimo Sv. Križ in deano od tega hriba Sv. Uršulo, proti jugu pa razne vrhe izrastkov Kamniških planin. Neposredno na severni strani vasi raztezajo se nizki griči, kjer vidiš mnogo vinogradov in med njimi hiše obdane s sadnim drevjem. Ta okolica nas prav živo spominja lepih Slovenskih gor. Morda v nobenem kraju pa ne najdeš tako harmonične menjave doline z goricami in gorakim svetom kakor tu. In ravno to dela okolica tako mi-kavnim.

Letuš leži ravno na razpoti okrajnih cest, katera vodijo v Braslovče in Vransko na savinjski most, v Mozirje in v Šmartno na Paki. Umevno je, da je valed tega dokaj prometna, posebej pa, ker je ravno zgornja dolina primorana prevažati skozi Letuš. Tu je tudi postaja splavov, katere deloma pripeljuje iz zgornje doline, deloma pa

jih tu vežejo. Omenil bi še zanimivosti, da ima ta okoliš v bližini podzemeljske jame, v katerih se nahajajo kapniki. Deset minut od Letuša leži na vznožju Dobrovlja prijazna vasica Pogorje.

Naravno je, da ima Letuš ne samo krasne razglede, temveč, da najdemo tu na vse kraje vabljive izprehode, kateri imajo še to prednost, da so toliko menjavni kakor malokje. Kar pa še posebno ugaja, je Savinja, katera je znana kot zdrava voda. Ravno tu pa najdeš mnogo lepih in pripravnih mest za kopališča.

V zadnjih letih se je v tem kraju marsikaj storilo. Tu imaš enorazredno šolo, pošto nabiralnico, bralno in sadjarsko društvo. Prebivalci so si tudi postavili strelne postaje proti nevarnosti toče. Vse to kaže, da vrlo napredujejo.

Vsakdo se lahko prepriča, da je ta kraj kakor ustvarjen za letovišče. Vabimo torej vse prijatelje narave v Letuš in prepričani smo, da bodo, spoznavši lepoto tega kraja, nas večkrat posetili.

K. M.

Vitanje. „Kaj neki harmonira iznad so-teske? Kaj pa je?“ čula so se vprašanja 1. maja na vse zgodaj v vitanjski okolici. „Pa to gro- menje topičev, da kar grmi po gorski kotlini,“ zarezal jo je Drvarjev France, in ugibal, kaj bi to bilo. Ali za časek zasvira še precej ubrana godba neko koračnico po trgu in vzdrami speče tržane „ad sursum“. Veselo je bilo. Godba je igrala in z njo je junaško stopalo skoraj nad 50 delavcev in 50 žen in otrok. Imeli so socialde- mokrati svoj izlet iz Fužin v Vitanje. Res, kaj lepo so bili vrejeni.

Na čelu tega obhoda je nosil nek deček v čedni praznični obleki smrekovi vrh, ki je bil okinčan z rudečimi papirnatimi trakovi. Par ko- rakov za njim je stopala neka damica v koketni kakor škrlat rudeči obleki ter so jo spremljale tovaršice iz istega tabora. Nosila je v rokah nek ovitek prav kot zmagovalno blazinico z za- slugami njihovega delovanja. Za njo je svirala domača, njihova ka-li godba in za godbo lepo v redu združena delavska moč. Slednjič so pa vozlake delavske žene v pletenih vozičkih svojo nadebudno, nežno mladino. Nedožni otroci so plaho zrl iz vozičkov po svojih očetih ter so gotovo upali v svoji naivnosti, da je peljajo v cerkev; a ko dosepejo do cerkve, krene njihov red- nik s tovariši proti gostilni. Mir in red je bil res lep in le škoda, da niso šli k jutrajnim šmarni- cam, katerim jih je bilo vabil ob obhodu zvon cerkve Matere Božje na hriberci. Nedožni otro- či so pač obračali svoje nežne glavice proti cerkvi Matere Božje, pa krute roke njihovih te- lesnih mater so jih peljale in porivale od cerkve na ples. Tudi na plesu je bil neki najlepši red. Celi dan je vladal med njimi „njihov mir“. Res lepo in hvalevredno. Bog daj še nekaj let in boljše bode. Saj so bili med njimi možje res modrih in pametnih besed. Ljubi starši, saj sami uvidite, da so vam otroci prihodna nada in pod- pora starih let.

Iz Krškega. (Streljanje proti toči na zbo- rovanju v Krškem, 29. aprila 1900) Povabilu g. Gombač, potovalnega učitelja za Kranjsko, odzvalo se je občinstvo v ogromnem številu od blizu in daleč. Odličnih gg. je došlo tudi iz Šta- jarske in Hrvaške; hrvaška vlada je pa poslala tudi svoje zastopnike.

Vdeležence pozdravi g. sklicatelj, označujoč na kratko namen in pomen posvetovanja; zboro- vanje pa vodi vsled njegovega predloga g. dr. Ro- mih, župan krški. Vse se vrši pod milim nebom.

Šlo se je prav za prav za sledeče: dognati na podlagi strelnih poskusov, katere strelne pri- prave so najboljše, da se jih sme nepristransko priporočati za uporabo. Ta namen se je dosegel v toliko, da lahko rečemo z mirno vestjo: vse priprave so skoraj enako dobre, v kolikor se to more dognati pri takih poskušnjah. Poleg tega so se preskušali tudi nekateri žveplalni mehovi.

Glavni poročevalec je bil g. dr. Vošnjak, ki je znan kot izvedenec v tej zadevi. Pojasnil nam je celo stvar od početka streljanja proti toči pa do današnjega dne, ko se upeljava zlasti v neka- terih krajih to streljanje sistematično. Ta misel se je porodila v Slov. Bistrici, in tvrdka Lorber & Co. je bila prva, ki je stregla začetkom se- veda z jako nepopolnimi pripravami, ki so se pa

vedno bolj spolnjevale. Danes smo na stališču, da smelo trdimo: nesreča pri streljanju se more zgoditi edino vsled osebne neprevidnosti in ne- rodnosti.

Kako je pa z uspehi? Vsi poročevalci iz krajev, koder streljajo proti toči, so si v tem edini, da trdijo: streljanje, ako se vrši pravilno z ozirom na čas itd., prepreči tvorjenje pogubo- nosne toče. Kako se ti učinki razlagajo, zanima nas na tem mestu manj.

Navodilo, kako ravnati pri streljanju itd. obljubil nam je g. dr. Vošnjak; s tem bo ustregel živi potrebi po pravi instrukciji o načinu streljanja, kar je potrebno zlasti za telesno varnost i. dr.

Živahno se je razgovarjalo, kako se naj omogoči kmetovalcem naprava strelnih postaj, ki so do zdaj še precej drage. Kakor navadno tako so se tudi o tej priliki slišale želje, naj se vlada poprime tega ter naj priskoči oratarju na pomoč z denarnimi prispevki.

Slišali so se tudi proti-glas, umestni ali neumestni, da ne smemo od vlade vedno zahte- vati podpor. Boljša bi bila izjava: od vlade nam v tem oziru ni pričakovati podpor, ker nas tako uči izkušnja! Pomagajmo si sami! Kedar bo do- kazano, da je streljanje proti toči popolnoma za- nesljivo, bilo bi umestno obligatorično streljanje, za koje bi se pobiral primeren davek v pokritje stroškov za dotične naprave v posameznih okra- jih. — Italijani so se učili od nas „streljati“ ter imajo zdaj že okoli 3000 strelnih postaj, ki delu- jejo baje izborno. Vlada jim pa daje 4 kg. smod- nika za isto ceno, ko pri nas 1 kg. Za znižanje cene smodniku je stavil g. Gombač primerno re- solucijo, ki se je z odobravanjem sprejela.

Pri nas se dajejo odškodnine po toči pri- zadetim ter se jim odpisuje davek; toda v mno- gih slučajih stanejo dotične komisije morda več nego znesa vsa odškodnina, a ponesrečeni vino- gradar čuti nezgodo še več let, dokler se mu vinograd zopet lepo ne obzeleni, če ga toča sploh z nova ne pobije. Ako pomaga država kmetovalcu, pomaga vendar i sama sebi, to je jasno, ko beli dan! Umestno je torej, da se i v tej zadevi vlada nekoliko bolj poprime dela ter pomaga obupajočemu kmetu — trpinu. Gotovo bi pa bila že več storila, če bi bila prepričana o uspehih streljanja proti toči.

Po splošnem posvetovanju so se vršili strelni poskusi. Zastopane so bile tvrdke: Grei- nitz (Gradeo), Lorber (Žalec), Rebek (Celje), — katererega aparat se je od večšakov posebno pohvalil radi male porabe smodnika in ker je izključena vsaka nevarnost pri streljanju — in Unger (Celje). Gledalo se je v prvi vrsti na to, kako dolgo je slišati „žvižganje“ po strelu. Pov- prečno je trajalo pri vseh okoli 10 sekund, v tih noči našli bi jih seveda več. Po mojem mnenju pa to ne more biti odločilno, temveč to, s kako silo in naglico ter kako visoko v ozračje prode „puh“ iz nastavka strelne pripave. To bojo pa dokazali, kakor nam je naznanil g. dr. Vošnjak, v dunajskem arzenalu, kjer bodejo me- rili moč in vpliv „puha“ z zrakoplovom.

Na nekatere reči si usojamo opozarjati: a) 2 m visoki nastavki zadostujejo, kar je več, kakor n. pr. pri Greinitzevih (4 m) je najbrž po- trata (za trgovine z železnino bilo bi pa boljše!) Sicer pa take nastavke izdeluje lahko tudi vsaka druga tvrdka, če se pokaže, da je potrebno.

b) Množina smodnika ni glavna reč, vsaj če samo „žvižganje“ upoštevamo; kajti s 60 grami dosegli so se približno isti uspehi kakor s 180 grami smodnika. Neke meje seveda pa mo- rajo biti.

c) Na učinek vpliva pa gotovo obseg na- stavka v gorenjem delu. To razliko smo opazo- vali med Lorberjevimi in Ungerjevimi pripra- vami: nastavki prvih so bolj ozki, drugih neko- liko širji, torej pri prvih bolj ostro žvižganje, pri drugih bolj votlo bučenje. Kdo ve, če ne bojo prvi prej ustrezali potrebam nego drugi?

Za priprave te ali one tvrdke se je odlo- čiti sploh težko; kajti vsaka izdeluje lahko take, kakoršne se bodejo najbolj obnesla. Biti mo- ramo vsem pravični, zato štejemo si v dolž- nost, zavriniti postopanje Greinitzevo, ki je vganjal zadnjem času javno tako čudovito re- klamo, da jo nazivajo po pravici „nesramno“; češ, vae drugo je za nič, samo njegovo delo edino

dobro. Prepričali smo se pa, da če so drugih tvrdk priprave nerabne, so istotako i Greinitzeve za nič, a najboljše bodo pa iste, ki bodo najce- neje. Kedar se streljanje proti toči udomači in uveljavi, imele bodo zaslužka in dela dovolj vse tekmujoče tvrdke.

Za žveplanje priporočajo se: za manjše vi- nograde meh, ki ga izdeluje A. Küssel, klepar v Novem mestu po 3 K 20 vin., za obaežne vino- grade pa nahrbtni žveplalnik sestave Fr. Nechvi- leja „Vindobona“, ki velja z vsem nekaj nad 20 K (z ednim ali dvema mehovima).

Popoldne so se vršile še poskušnje s hori- containim (vodoravnim) streljanjem, koje pokaže moč in učinek puha na razprostrtem papirju in razobešenem platnu.

Želeti je, da bi nada, ki jo stavimo v streljanju proti toči, bila resnica! A. Žmavc.

Politični pregled.

(Državni zbor) se je otvoril dne 8. maja v znamenju, ki kaže na njegov pogin. Vlada je predložila svoj načrt glede jezikovne uredbe na Češkem in Moravskem, kateri pa je tak, da so Čehi takoj začeli z burno obstrukcijo. Nemci so napolnili galerije, ter je ta najeta drubal gro- zovito vpila in sramotila Čeha. Predsednik Körber je zagrozil, da se začne zopet vladati s § 14, če ne bo mogel parlament zborovati. Posebno su- rovo so se obnašali krščanski socialisti, ki so grozili, da bodo dali na Čeha kamenje metati z galerije. O vsakem predlogu so zahtevali Čehi dvakratno glasovanje, vsled česar se je morala prva seja brez uspeha zaključiti. Ednako vihar- na je bila tudi druga seja dne 9. t. m. Tudi ta se je morala brezuspešno zaključiti. Podrobnejše po- ročilo prinesemo prihodnjič.

(„Parlamentär“ konfisciran.) Zadnja šte- vilka „Parlamentär“ ja, lista, ki izhaja na Dunaju, bila je zasežena radi nekega citata princa Uchtomskija o trozvezi, ki je bila posneta po ruskem listu „Vedomosti“.

(Darovi našega cesarja v Berlinu.) Po- vodom bivanja v Berlinu je podaril naš cesar berlinskemu županu za mestne uboge 15.000 mark, za bolnišnico cesarice Avguste 2000 mark, za mestne stražarje 2000 mark, neki bolnišnici 2000 mark, cerkvi sv. Hedvike 2000 mark, av- strijsko ogrskemu pomožnemu društvu 2000 mark in „rujavim sestram“ 1000 mark.

(Mažari zaščitniki trozveze?) Ogrska libe- ralna stranka se je maščevala nad poslancem Ugronom ter ga vrgla iz imenika delegatov samo zaradi tega, ker je v zadnjem zasedanju dele- gacij napadal trozvezo. V očigled sijajnemu spre- jemu našega cesarja v Berlinu, sklenili so ma- žarski „svobodnjaki“ izbaciti iz delegacij zad- njega (?) nasprotnika trozveze.

(Nemški državni zbor proti češki indu- striji.) V pruskem državnem zboru se je sprejel predlog, zvišati carino na pilsensko pivo od štiri na šest mark pri hektolitru. Nemčija bo pridobila na ta način več letnih prijemkov 1.400.000 mark.

(Nemški cesar za Indijo.) Cesar Viljem II. je naznanil indijskemu vicekralju v laškavi brzo- javki, da so Berlinčani z njegovim dovoljenjem nabrali za bedno Indijo pol milijona mark. V brzojavki je tudi stavek, da čuti nemško ljudstvo za Indijane le zato tako gorko, „ker je kri go- stejša, kakor voda“. Indijanskemu vicekralju so se te besede zelo dopadle, toda razumel ni njih pomen.

(Previdnost pri izseljevanju v Ameriko!) Neki agent je nagovoril več Tirolcev, da so pod- pisali pogodbo, s katero so se zavezali, stopiti v službo na havanskih otokih ter delati pet let za mesečnih 15 dolarjev in z vso oskrbo. Ko so dospeli v Ameriko, zvedeli so šele, da dobijo na mesec samo pet dolarjev, pa še teh so ve- čino jim že zaračunali za prevožno in hrano, tako, da bodo zapeljani teh pet let pri najtežjem delu skoraj pravi beli sužnji. Osmim Tirolcem se je posrečilo ubežati, 22 moč pa so odpeljali na Havano, niti avstrijski konzul v San Fran- cisku ni mogel tega zabraniti, ker so se pisмено zavezali.

(Vojna v Afriki.) Buri se bodo morali umakniti dvem angleškim armadam, posebno

